

derne tidligere havde overfor Lyenderne til at kunne søge sig erstattet, hvad Tab de have maattet lide; men det er ikke paa nogen Maade en fyldestgjørende Grund til at træffe en imod vort almindelige Ligheds Begreb saa stridende Foranstaltning som den nævnte. Den Omstændighed, at Lyendet let kan flytte fra een Jurisdiktion til en anden, vanskeliggjør det ganske vist i ikke ringe Grad for Husbonden at søge Lyendet og faae den Ret, der tilkommer ham i saa Henseende. Det kan ikke nægtes, at Lyendet, naar det er nogenlunde kjendt med Forholdet, temmelig let kan unddrage sig Husbondens Forsøgning eller i alt Fald gjøre den overmaade vanskelig; men paa den anden Side har Husbonden ogsaa overfor Lyendet, naar det vil sagsøge ham, et Værn, som er meget betydeligt, og det ligger i den simple Omstændighed, at Lyendet som oftest ikke har Midler til at sagsøge sin Husbond. Mangelen paa Midler hos den tjenende Klasse vil ligesaa ofte foranledige, at et Lyende ikke kan sagsøge Husbonden, som den Omstændighed, at Lyendet kan flytte, vil foranledige, at Husbonden ikke kan faae fat paa Lyendet og saaledes komme til sin Ret. Jeg tror altsaa, at disse to Ting væsentlig gaa lige op med hinanden; men dersom det er for vanskeligt at faae Rettsforholdet konstateret mellem dem, dersom det er for vanskeligt for den ene eller den anden Part eller for dem begge to at faae at vide, hvad Ret er i ethvert Tilfælde, hvor Kollision opstaar, saa kan jeg fuldstændig være med til at gjøre dette lettere, at fremskaffe Former, som kunne gjøre det lettere og hurtigere muligt for begge Parter at faae at vide, hvad Ret er i et enkelt opstaaende Tilfælde; men jeg kan ikke være med til at give Husbonden Ret til offentlig Politianklage mod Lyendet og saa sige til Lyendet: naar Husbonden har gjort Dig Noget hvorfor Du tror at have Ret til at sagsøge ham, saa skal Du ganske simpelt søge ham ved almindelig Proces. I Betragtning af Lyendets Ungdom, Ube kjendtskab med Rettsformerne og deraf følgende Trængsel til juridisk Hjælp, ved Siden af, at Lyendet i Almindelighed er uformuende, stiller man det saaledes, at jeg tror, man gjør det stor Uret. Jeg kan ikke undlade at gjentage, hvad jeg i Begyndelsen udtalte, at man løber større Fare for at blive ensidig her, hvor den Part, om hvis Vel og Vel der lovgives, i egentlig Forstand ikke er repræsenteret. Jeg har den Formening, at der er Et og Andet at rette paa Lyendelovgivningens Omraade. Som jeg allerede har udtalt, tror jeg ikke endnu, det vilde være heldigt ganske at ophæve den, men jeg tror, at naar man retter dette Et og Andet, da bør man gjøre et betydeligt Skridt, der klart kan vise det Maal, man i denne Lovgivning stiller imod, og jeg skal derfor tillade mig at anbefale det Udvalg, der sandsynligvis vil blive nedsat angaaende denne Sag, at tage disse af mig udtalte Tanker under Overveielse.

Zahle: Efter det Foredrag, vi nu hørte af den ærede sidste Taler, hvilket efter min Mening indeholdt nogle meget rigtige Bemærkninger, skal jeg, da jeg har haat Leilighed til at høre disse Forhold omtale fra begge Parter's Side baade paa en meget skarp og paa en meget mild og velvillig Maade, tillade mig at fremkomme med nogle Bemærkninger om, hvad jeg antager, er den egentlige Brøst i dette Forhold. Jeg skal imidlertid gjøre det saa kort som muligt, da jeg ikke tror, at det foreliggende Forslag giver Anledning til at komme meget dybt ind paa selve Lyendelovgivningen og Lyendeforholdet. Skulde man komme ind derpaa, vilde der allerede nu være en stor Opfordring til at trænge meget dybt ind deri, men dertil egner dette Lovforslag sig efter min Mening ikke (En Stemme: Hvorfor?). Der var et æret Medlem, som sagde „hvorfor“. Derpaa vil jeg svare, at, naar man skulde gaa meget dybt ind paa denne Sag, vilde det forudsætte et meget større Lovarbejde end det, der ligger for; men det er dog vistnok ikke de Herrer's Mening, at vi under de nuværende Omstændigheder skulde optage hele Lyendesagen paany. Der er, siden vi have faaet den frie Forsatning, sket adskillige Skridt i Retning af at hæve den gamle Forskjel mellem den tjenende Befolkning og Arbejdsherrerne eller Arbejdsgiverne, men det ere ganske vist ikke sket fuldstændigt; man er ikke gaaet ind paa ganske at hæve denne Forskjel. Vilde vi gaa ind paa at bortrydde den egentlige Grund til Misnøje i dette Tilfælde, vil jeg efter den ærede foregaaende Talers Opfordring rette en Henvendelse, haabe til mig selv og til de andre ærede Herrer om i Humanitetens Tjeneste at paalægge sig en ny Byrde, som kunde udjævne Forskjellen. Denne Byrde var da den, at man, Alle uden Undtagelse, i Stedet for at faae en Døbeseddel, underkastede sig den Forpligtelse at have en eller anden Bevislighedsbog, hvori Til- og Fraflytning altid skulde indføres af vedkommende Myndighed, hvad enten der var Tale om et Lyende eller ikke. Kunde vi Alle paalægge os denne Byrde, var der sket et godt Skridt henimod, at vi Alle stillede os paa lige Trin (Modsigelse). Der er nogle Herrer, som finde, at dette er urigtigt; men jeg tror, det finder Sted i adskillige andre Lande, og naar jeg kommer til, hvad jeg mener skulde løse Vanskeligheden, haaber jeg, at de Herrer vilde se, hvor rigtigt det er, at vi i Humanitetens, i Menneskelighedens Navn paalægge os denne efter min Mening dog i de fleste Tilfælde ringe Byrde. Husbonderne have Ret til at klage over, at de, der give sig i deres Brød for at overtage en vis Forpligtelse, paa en altsor let-sindig Maade løse sig fra denne Forpligtelse; det er sandt, og paa dette Forhold skal der raades Bod. Vilde vi have Rettigheder, maa vi ogsaa underkaste os Pligter, og den One skal kjende sine Rettigheder og Pligter ligesaa godt som den An-